VII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Łączności z Polakami za Granicą**
(nr 61)
z dnia 23 kwietnia 2014 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 61)

23 kwietnia 2014 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Adama Lipińskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat badań nad Polonią i Polakami za granicą – rozwiązania systemowe polityka państwa w tym obszarze,

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Iwona Borowska-Popławska** p.o. dyrektor Biura Zarządu Krajowego Stowarzyszenia „Wspólnota Polska".

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Leszek Jasiński**, **Anna Osińska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Łączności z Polakami za Granicą. Stwierdzam kworum. Porządek dzienny obejmuje informację Ministra Spraw Zagranicznych na temat badań nad Polonią i Polakami za granicą oraz sprawy bieżące. Witam panią minister, witam panią dyrektor. Nie było uwag do protokołu z poprzedniego posiedzenia, tak że możemy zaczynać. Czy są jakieś uwagi do porządku dziennego? Nie ma.

Pani minister za 40 minut musi nas opuścić, więc będziemy musieli skracać pytania. Bardzo proszę, pani minister.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Przyjęte w 2012 roku przez Radę Ministrów „Priorytety polskiej polityki zagranicznej" obejmują okres od roku 2012 do 2016. Jednym z ważnych priorytetów polskiej polityki wobec Polonii i Polaków za granicą jest gromadzenie odpowiedniej wiedzy, poszerzanie kręgu odbiorców przekazu z kraju, prowadzenie kompleksowych działań na rzecz pozyskania rzetelnych danych o aktualnej sytuacji Polaków i Polonii za granicą a także zachowanie wiedzy o polskiej diasporze w wymiarze historycznym.

W związku z tym MSZ co roku przyznaje środki na projekty związane z badaniami nad Polonią i Polakami za granicą. W latach 2012-2014 MSZ przyznało podmiotom zewnętrznym ponad 5,5 mln zł na realizację 33 różnych projektów o charakterze badawczym. Ponadto środki przeznaczone na ten cel zostały przekazane i wydatkowane przez polskie placówki zagraniczne. Przekroczyły one kwotę 71 tys. euro i 15 tys. dolarów.

Realizowane projekty dotyczyły zarówno badań historycznych polskiej obecności za granicą, jak i analizy sytuacji współczesnych migrantów oraz osób pochodzenia polskiego zamieszkałych za granicą. Forma badań przybierała różny charakter. Projekty realizowano na różnych nośnikach i w różny sposób przedstawiano też wyniki: poprzez konferencje, seminaria.

Do kategorii badań historycznych nad polską diasporą należały m.in. działania badawczo-naukowe w Wielkiej Brytanii, Francji, Peru, Stanach Zjednoczonych.

Do kategorii projektów o charakterze badań nad aktualną sytuacją Polaków i osób pochodzenia polskiego należały m.in. takie przedsięwzięcia jak projekt edukacyjno

-naukowy o nazwie Polski Ośrodek Naukowy Uniwersytetu Jagiellońskiego w Londynie – badania nad przeobrażeniami polskiego szkolnictwa w Wielkiej Brytanii i określenie typów kompetencji obywatelskich Polaków w Islandii.

Istotne znaczenie z punktu widzenia czysto badawczego jak i praktycznego miały dwa projekty realizowane przez prestiżowe ośrodki naukowe i zakończone wydaniem publikacji książkowych. Są to: „Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów" – projekt realizowany w 2013 roku przez Instytut Zachodni oraz „Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii" – realizowany w 2013 roku przez Instytut Spraw Publicznych.

Projekty badawcze dotyczące współpracy z Polonią i Polakami za granicą są realizowane także przez placówki zagraniczne. Duża część tych działań służyła podnoszeniu wiedzy środowisk polonijnych na temat ich historycznej obecności na terytorium danego kraju oraz wkładu diaspory polskiej w rozwój polityczny, gospodarczy, naukowy i kulturalny kraju zamieszkania. Do tych działań należały m.in.: konferencja naukowa „Wkład Polaków w rozwój Permskiego Kraju" zorganizowana przez ambasadę polską w Moskwie; konferencja naukowa „Polonia w samorządach lokalnych Stanów Zjednoczonych" zorganizowana przez Konsulat Generalny w Nowym Jorku; publikacja drugiej części materiałów pokonferencyjnych międzynarodowej konferencji naukowej „Polacy litewscy czy Polacy na Litwie? Problemy tożsamości narodowej (XIX-XXI w.)".

Dla uzupełnienia przedstawionej informacji chciałabym przypomnieć o instytucjach naukowych prowadzących badania nad Polonią i Polakami za granicą, z którymi ministerstwo współpracuje. Do tych instytucji należą: Komitet Badań nad Migracjami i Polonią PAN, Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych UJ, „Polonicum" – Instytut Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UW, Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL oraz Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Ośrodek Badań nad Migracjami UW. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Bardzo proszę – czy są jakieś pytania do tego materiału i prezentacji pani minister? Widzę, że nawet ci posłowie, którzy zawsze zadają pytania, żadnego nie chcą zadać. Patrzę na nich wymownie, proszę bardzo – pan poseł Pyzik.

Poseł Piotr Pyzik (PiS) – spoza składu Komisji:

Dziękuję, panie przewodniczący. Trochę z konsternacją wobec tego, co pani powiedziała, bo ja się spodziewałem jakiegoś głębszego zarysu tego, co państwo jako ministerstwo, jako koordynator działań w stosunku do Polaków poza granicami kraju chcielibyście zrobić (przynajmniej w jakimś głównym zamierzeniu) dla Polaków rozsianych po całym świecie. W gruncie rzeczy te wszystkie programy to jest jakaś jedna część, ale inną kwestią jest sprawa pewnego planowania, pewnych spotkań, pewnego organizowania czy pomocy w organizowaniu struktur polonijnych na świecie, koordynacja pewnych działań. Czy pani minister zechciałaby coś powiedzieć o takiej aktywności ministerstwa? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

Starałam się skoncentrować na temacie tak, jak on został zaproponowany przez państwa, a temat miał dotyczyć badań nad Polonią i Polakami za granicą. Oczywiście znajduje to odzwierciedlenie zarówno w planie działań na rok bieżący, jak i znajdzie odzwierciedlenie w priorytetach działań wobec Polonii w programie wieloletnim. Zajmujemy się także innymi – powiedziałabym, że nawet w znacznie większym stopniu – aspektami współpracy z Polonią. To dotyczy wsparcia Polonii na miejscu – instytucjonalnego, strukturalnego – kontaktów z Polską i wielu innych sfer. Akurat w dzisiejszym wystąpieniu skupiłam się na kwestii badań, które są prowadzone poprzez różne projekty. Z jednej strony dotyczą one dzisiejszej sytuacji Polonii, a z drugiej strony kwestii historycznych związanych z obecnością Polaków za granicą. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Pan poseł Kwiatkowski – bardzo proszę.

Poseł Adam Kwiatkowski (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani minister wspomniała także o tym (i taka jest informacja na ostatniej stronie), że w 2012 roku zlecili państwo przygotowanie analizy treści zawartych w mediach polonijnych. Chciałem się dowiedzieć, czy państwo dysponujecie tym materiałem i czy jako członkowie Komisji moglibyśmy się z nim zapoznać? Myślę, że wnioski dotyczące przynajmniej większości z państw, które są tutaj wymienione, mogą być dla nas interesujące i pomocne w naszej parlamentarnej pracy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

Dysponujemy tym materiałem i myślę, że jak najbardziej możemy się z państwem podzielić tą informacją. Jednocześnie chciałabym powiedzieć, że planujemy (jesteśmy w trakcie rozmów z Instytutem Zachodnim) przeprowadzenie badań, które by pozwoliły nam dowiedzieć się więcej o oczekiwaniach Polaków, oczywiście w kilku wybranych krajach, odnośnie do treści, które chcieliby oglądać w polskich mediach dostępnych dla nich za granicą. O ile uda nam się zrealizować te badania, to te dane będą bardziej aktualne, bo będą dotyczyły roku bieżącego. Mamy na to przeznaczone środki, prowadzimy rozmowy z Instytutem Zachodnim odnośnie do metodologii i zakresu realizacji tych badań. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Pan poseł Dziedziczak, nie? Dobrze. Proszę państwa, dzisiaj mieliśmy mieć kilka punktów, m.in. zaprosiliśmy „Wspólnotę Polską”, ale na prośbę przewodniczącego musiałem przesunąć to zaproszenie na kolejne posiedzenie. Stąd mamy tylko jeden punkt i widzę, że nie wzbudza on większych kontrowersji.

Rozumiem, że te badania są wykorzystywane przez MSZ i nie jest to wydawanie pieniędzy niepotrzebnie. Ten dokument jest chyba dosyć pełnym, więc jeśli nie ma pytań w tych sprawach, to mogę zakończyć ten punkt. Czy pani minister chciałaby jeszcze coś dodać? Nie, zatem kończę ten punkt.

Sprawy bieżące. Czy są jakieś sprawy? Pan poseł Kwiatkowski – bardzo proszę. Chyba skończymy wcześniej, pani minister.

Poseł Adam Kwiatkowski (PiS):

Korzystając z obecności pani minister mam prośbę. Zbliżają się wybory do europarlamentu i Polacy z różnych stron świata piszą i pytają, czy i gdzie będą mogli głosować. Na stronach naszych placówek dyplomatycznych wygląda to bardzo różnie – zarówno konsularnych, jak i ambasad. Państwowa Komisja Wyborcza we współpracy z wami zdecydowała, że tych punktów będzie dużo mniej, ale one jednak będą w różnych miejscach świata. Mam taką gorącą prośbę, żeby na stronach internetowych konsulatów pojawiły się wiadomości, gdzie będą te komisje, szczególnie w tych obszarach konsularnych, gdzie nie będą one położone w samej placówce dyplomatycznej. To po pierwsze.

Po drugie – chodzi o to, żeby konsulaty jednak prowadziły jakąś akcję informacyjną na ten temat. Z moich informacji wynika, że w bardzo wielu miejscach liderzy polonijni w ogóle nie wiedzą o tym, że mogą głosować. Myślę tutaj o państwach pozaeuropejskich. To bardzo źle, bo potem, jako rząd państwo powiecie, że Polonia nie interesuje się Polską, i że nie zabiera głosu w tak istotnych sprawach. Mówię to też na podstawie moich doświadczeń z ostatnich pobytów zagranicznych. Muszę powiedzieć, że jest to dla mnie dość niepokojące. Myślę tutaj, pani minister, m.in. o naszej placówce dyplomatycznej w Nowym Jorku. Polacy zgłaszają informację, że nie wiedzą, gdzie będą komisje wyborcze. Myślę, że to jest taki moment, w którym po prostu można by to im powiedzieć i powiedzieć, w których miejscach nie będą utworzone (to jest rozmowa na inne posiedzenie, już nie teraz) i że mogą głosować korespondencyjnie. Tam okres zgłaszania jest dużo krótszy. Jeśli z tą informacją nie dotrze się do 10 czy 12 maja, to po prostu uniemożliwi się udział w wyborach wielkiej liczbie Polaków. Stąd moja gorąca prośba,

by państwo zwrócili na to uwagę placówkom dyplomatycznym – szczególnie tam, gdzie kiedyś tych punktów było więcej, gdzie są one nie tylko w konsulacie. Chodzi o to, żeby nie było takiej sytuacji, że ktoś myśli, że głosuje w jakimś punkcie, a jego po prostu nie będzie.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

Ja tylko chciałabym zapewnić, że na pewno zależy nam na tym, żeby Polacy za granicą jak najaktywniej brali udział w wyborach. Jeszcze raz przekażę do Departamentu Konsularnego prośbę pana posła jako kwestię szczególnie istotną także z perspektywy państwa.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Bardzo proszę – pan poseł.

Poseł Tadeusz Woźniak (SP):

Panie przewodniczą, szanowni państwo. Chciałbym formalnie zgłosić wniosek o rozszerzenie porządku jednego z następnych spotkań naszej Komisji o analizę przypadków, gdzie są ograniczane bądź łamane prawa obywateli polskich za granicą. Niedawno byłem w delegacji na terenie Izraela i Autonomii Palestyńskiej. Okazuje się, że obywatele polscy, gdzie małżonek bądź ojciec jest Palestyńczykiem, ale także jest obywatelem polskim, np. nie mogą wyjechać do Polski przez Izrael z Tel Awiwu, tylko muszą to robić okrężną drogą, np. przez Jordanię, co wydłuża czas podróży, rosną koszty itd. Wielu ludziom to uniemożliwia przyjazdy. Przypuszczam, że takich przypadków może być więcej. Myślę, że warto by zaprosić ministra spraw zagranicznych i zorientować się, gdzie na świecie są łamane czy ograniczane prawa obywateli polskich. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Panie pośle, proszę przekazać do sekretariatu temat tego punktu, dobrze? Oczywiście możemy go wprowadzić.

Ponieważ pani minister musi już wychodzić mam tylko jedno pytanie. Rozumiem, że MSZ podtrzymuje chęć organizacji Dni Polskich w Rosji i Dni Rosyjskich w Polsce? Tak, to jest pytanie, pani minister.

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

To jest pytanie trochę niepolonijne, ale mające pewien obszar wspólny z kwestiami polonijnymi także w Rosji. Tak, na dzisiaj stanowisko jest takie, że ograniczamy, a właściwie powiedziałabym, że wyzerowujemy, jeśli chodzi o poziom reprezentacji politycznej i ograniczamy to wydarzenie do kwestii społecznych, kulturalnych, międzyludzkich, kontaktów pozarządowych i kontaktów działań realizowanych przez Polonię w Rosji i wraz z Polonią.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Rozumiem, że jest to związane z pracami naszej Komisji o tyle, że w tych Dniach Polskich w Rosji będą zaangażowani Polacy mieszkający w tamtym kraju. Na ten temat już rozmawialiśmy na posiedzeniu Fundacji „Solidarności Międzynarodowej" i pani minister nie odrzuciła propozycji, żeby odbyło się posiedzenie Komisji na ten temat, zatem rozumiem, że pani minister podtrzymuje to nieodrzucenie.

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

Jak najbardziej jestem gotowa rozmawiać o tym wydarzeniu także pod kątem polonijnym.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dobrze. Panie pośle, proszę się zgłaszać. Pan poseł Pyzik – bardzo proszę.

Poseł Piotr Pyzik (PiS) – spoza składu Komisji:

Przepraszam najmocniej, ale nie zrozumiałem tej odpowiedzi. Proszę wyraźnie powiedzieć, jakie jest stanowisko MSZ w kwestii Dni Polsko-Rosyjskich w Rosji i w Polsce.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Ja rozumiem, że pani minister…

Poseł Piotr Pyzik (PiS) – spoza składu Komisji:

Zwłaszcza przy rekomendacji IPN.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Panie pośle, rozumiem, że pani minister powiedziała, że MSZ nie wycofuje się z tego, ale obniża poziom kontaktów, tak?

Podsekretarz stanu w MSZ Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz:

MSZ nie wycofuje się. To nie jest tylko MSZ. Na dzisiaj rząd polski nie wycofuje się z tej inicjatywy. Redukujemy poziom kontaktów politycznych i zakres tego wydarzenia do kwestii społecznych, kulturalnych, międzyludzkich, współpracy pozarządowej ze szczególnym akcentem polonijnym. Bardzo chętnie państwu opowiem o tych kwestiach polonijnych, bo to jest szerszy temat.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dobrze, dziękuję. Ja wprowadzę ten punkt na któreś z kolejnych posiedzeń Komisji. Mamy też ten temat w planie pracy, aczkolwiek historia troszeczkę przyspieszyła, więc możliwe, że będziemy musieli wcześniej omówić ten punkt.

Czy są jeszcze jakieś sprawy? Informuję, że mam zaproszenie na spotkanie z Polonią we Włoszech. Nie wiem, czy tam będą przedstawiciele MSZ.

Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Barbara Tuge-Erecińska:

Będzie przedstawiciel ambasady, naszej placówki.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Rozumiem, dobrze. Ponieważ pani minister już musi wyjść, to dziękuję bardzo. Dziękuję pani minister i pani dyrektor.

Czy są jeszcze jakieś sprawy różne? Czy są jakieś propozycje dotyczące tematów kolejnych posiedzeń? Często propozycje są zgłaszane na posiedzeniu Komisji. Można je także zgłaszać do sekretariatu wcześniej. Wtedy możemy się do tego bardziej przygotować. Pan poseł Dziedziczak – bardzo proszę.

Poseł Jan Dziedziczak (PiS):

Ja tylko chciałbym przypomnieć nasze stałe zaproszenie (niedługo już będzie 8. rocznica) osobistej wizyty pana ministra Radosława Sikorskiego. Byłoby dobrze, gdyby chociaż raz na dekadę minister się pojawił. Mielibyśmy możliwość rozmowy o wizji polityki zagranicznej pana ministra Radosława Sikorskiego – oczywiście w kontekście polonijnym.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

My oczywiście zapraszamy pana ministra za każdym razem, ale można to zintensyfikować.

Poseł Jan Dziedziczak (PiS):

Zależy mi na tym, żeby zaproszenie miało formę osobistego spotkania a nie wyznaczenia delegacji.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dobrze. Pani przewodnicząca – bardzo proszę.

Poseł Joanna Fabisiak (PO):

Temat jakby wywołał pan przewodniczący, mówiąc o zaproszeniu do Włoch, a ja tylko chciałabym poddać pod rozwagę. To dobrze, jeśli przewodniczący naszej Komisji bywa w różnych miejscach na spotkaniach z Polonią. Ja natomiast przypomnę państwu pewien problem, który powstał. Ostatnio był monitor organizowany przez Związek Polaków zrzeszający znakomitą większość organizacji polskich we Włoszech, ale tak nieco wcześniej. Między dwoma spotkaniami było spotkanie grupy Polaków, takie luźne spotkanie bez żadnego parasola formalnego, co też na pewno jest bardzo dobre, niemniej jednak zwracam uwagę na fakt, że może byłoby warto, byśmy podczas bytności tam rozmawiali z przedstawicielami tych grup namawiając ich gorąco do współpracy, bo nic lepiej nie może robić Polonii jak współpraca. Pozwólcie państwo, że dam jeden przykład. Dzięki Związkowi Polaków we Włoszech współpracującemu ściśle z ambasadą mamy nie-

bywały sukces, bo fakt, że 18 maja zostanie otwarte muzeum na Monte Cassino jest niezwykle radosny, bo miało tam być centrum informacyjne, a jeszcze wcześniej nie miało być niczego. Przybywający tam licznie turyści byli informowani, że to partyzanci zdobyli Monte Cassino, a teraz będzie widomo, że Polacy. Chodzi tylko o pewną prawdę historyczną, która będzie zagwarantowana poprzez fakt powstania muzeum dzięki tej współpracy. Sądzę, że jeśli Związek Polaków ma takie osiągnięcia i jeżeli powstają tam jakieś inne grupy, to byłoby warto namawiać je gorąco, by właśnie wzmocniły Związek Polaków. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Adam Lipiński (PiS):

Dziękuję. Nie ma głosów w innych sprawach. Zamykam posiedzenie Komisji, dziękuję bardzo.